

עֲדִיק בְּנוֹקְבִייה, לֹא אֲשַׁתְּכַח מִקְדָּמַת דְּנָא, וְלִבְתֵּר דְּנָא, דְּהָא
עַד לֹא נִפְק לְעוֹרְף אוּמְנָא.

עַד דְּאָתָא חֲנוּךְ, וְנָטִיל לִיה קַדְשָׁא בְּרִידָּה הוּא מֵאַרְעָא, וְאַבְרִיר
פְּסוּלַת וְקַסְטוֹרָא מִכְּסָפָא, וְכֵן בְּכָל אֵינּוֹן עֲדִיקָיָא דִּי
בְּאַרְעָא. לְבִתֵּר אֶתְתַּקֵּן הוּא אֶתֶר, וְאֶתְעַבִּידוּ רוּחִין וְנִשְׁמָתִין
בְּשִׁמוּשֵׁיהוּ וְנִנְפְּא מִתְתָּא בְּאַרְעָא. וְעַל דָּא בְּשׁוֹתְפוּ דְלַעִילָא
וְתִתָּא, בַּר נֶשׂ אֶתִּי לְעֵלְמָא, וְאַעֲטִרִיד לְמִדְחַל לְאֵינּוֹן שׁוֹתְפִין,
וְלֵאזְקִיר לֹזן, כְּמָה דְּאֶתְמַר (ע"ב רעיא מהימנא).

זהר:

**אַל תִּפְּנוּ אֶל הָאֱלִילִים וְאֵלֵהִי מִסִּכָּה לֹא תַעֲשׂוּ
לָכֶם.** (ויקרא יט) רַבִּי חֵיִיא פִּתְחָא, (דברים ט) **אַל תִּפְּן
אֶל קְשֵׁי הָעַם הַזֶּה וְגו'.** אֶל תִּפְּן. וְכִי מָאן הוּא
דִּיִּימָא לְמַלְכָּא, אֶל תִּפְּן. וְהָא כְּתִיב (איוב לד) **כִּי עֵינָיו
עַל דְּרָכֵי אִישׁ. וְכְתִיב (ירמיה כג) אִם יִסְתֵּר אִישׁ
בְּמִסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יי', וְהָא בְּכִלְא
אֲשַׁנַּח קַדְשָׁא בְּרִידָּה הוּא וְכָל עוֹבְדֵין מִסְתַּבְּל, וְעֵייל**

לשון הקודש

אותם, כמו שנתבאר. (עד כאן רעיא מהימנא).

זהר

**אַל תִּפְּנוּ אֶל הָאֱלִילִים וְאֵלֵהִי מִסִּכָּה לֹא
תַעֲשׂוּ לָכֶם.** רַבִּי חֵיִיא פִּתְחָא, (דברים ט) **אַל
תִּפְּן אֶל קְשֵׁי הָעַם הַזֶּה וְגו'.** אֶל תִּפְּן, וְכִי
מִי שִׂיאֵמַר לְמַלְכָּה אֶל תִּפְּן? וְהָרִי כְּתוּב
(איוב לד) **כִּי עֵינָיו עַל דְּרָכֵי אִישׁ.** וְכְתוּב
(ירמיה כג) **אִם יִסְתֵּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וְאֲנִי
לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה', וְהָרִי בְּכָל מִשְׁנֵיחַ
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמִסְתַּבְּל עַל כָּל**

לֹא נִמְצָא מִקְדָּם לְכֵן וְלֵאחֲרַי מִכּוּן, שְׁהָרִי
טָרַם יִצָּא לְעוֹרְף אִמּוֹן.

עַד שְׂבָא חֲנוּךְ, וְנָטִיל אוֹתוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא מִן הָאָרֶץ, וְנִבְרְרָה הַפְּסוּלַת וְהַזְהֵמָה
מִן הַכְּסָף, וְכֵן בְּכָל אוֹתָם הַעֲדִיקִים
שְׂבָאָרֶץ. אַחַר כֵּךְ הִתְתַּקֵּן אוֹתוֹ הַמְּקוֹם,
וְנִעֲשׂוּ רוּחוֹת וְנִשְׁמוֹת בְּשִׁמוּשֵׁיהֶם וְהִגּוּף
מִלְמַטָּה בְּאַרְצָא. וְעַל כֵּן, בְּשִׁתְּפוּת
שְׁלִמְעֵלָה וְלִמְטָה בָּא הָאָדָם לְעוֹלָם,
וְצָרִיד לִירָא מֵאוֹתָם הַשְּׁתַּפִּים וְלִכְבֵּד

בְּדִינָא עַל כְּלָהוּ, אִם טוֹב וְאִם בִּישׁ, כְּמָה דְאַתְּ
אָמַר, (קהלת יב) הָאֱלֹהִים יָבִיא בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל נַעֲלָם
אִם טוֹב וְאִם רָע. וּמִשָּׁה אָמַר אֵל תַּפְּן.

אֱלֹא, כְּמָה בְּעֵי בַר נֶשׁ לְאַסְתְּמָרָא מְחֻבּוּי,
בְּגִין דְלֹא יַחֲטִי קָמִי מְלַפָּא קְדִישָׁא. תָּא
חַזִּי, בַר נֶשׁ דְּעֶבֶד מְצוּהָ, הֵהִיא מְצוּהָ סְלָקָא,
וְקִימָא קָמִי קְדִישָׁא בְּרִידָא הוּא, וְאַמְרָה אֲנָא
מִפְּלַנְיָא דְעֶבֶד לִי. וְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא מְנִי לָהּ
קָמִיָה, לְאַשְׁגָּחָא בָּהּ פֶּל יוֹמָא לְאוֹטָבָא לִיָּה
בְּגִינָהּ. עֶבֶר עַל פְּתַנְמִי אֲזִרְיָתָא, הֵהִיא עֵבֶרָה
סְלָקָא קָמִיָה, וְאַמְרָה אֲנָא מִפְּלַנְיָא דְעֶבֶד לִי,
וְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא מְנִי לָהּ, וְקִימָא תַּפְּן
לְאַשְׁגָּחָא בָּהּ, לְשִׁיעָאָה לִיָּה. תָּדָא הוּא
דְכַתִּיב, (דברים לב) וַיֵּרָא יְיָ וַיִּנָּאֵץ מִפְּעַם בְּנִי
וּבְנֹתָיו. מַהוּ וַיֵּרָא. הֵהִיא דְקִימָא קָמִיָה.

לְשׁוֹן הַקְּדוּשׁ

הוא ואומרת: אני מפלוגי שעשה אותי.
והקדוש ברוך הוא מונה אותה לפניו,
להשגיח בה כל יום, להיטיב לו
בשבילה. עבר על דברי תורה – אותה
עברה עולה לפניו ואומרת: אני מפלוגי
שעשה אותי. והקדוש ברוך הוא מונה
אותה, ועומדת שם להשגיח בה, לכלות
אותו. זהו שכתוב (דברים לב) וַיֵּרָא ה' וַיִּנָּאֵץ

המעשים, ומכניס בדין על כלם, אם טוב
ואם רע, כמו שנאמר (קהלת יב) הָאֱלֹהִים
יָבִיא בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל נַעֲלָם אִם טוֹב וְאִם
רָע, ומשה אומר אל תפן?

אֱלֹא כְּמָה צְרִידָא אָדָם לְהַשְׁמַר מְחַטָּאוּ
בְּדִי שְׁלֵא יַחֲטֵא לְפָנֵי הַמְּלַךְ הַקְּדוּשׁ. בֵּא
רָאָה, בֶּן אָדָם שֶׁעוֹשֶׂה מְצוּהָ, אֲוֹתָהּ
מְצוּהָ עוֹלָה וְעוֹמְדָת לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ

תָּב בְּתִשׁוּבָה, מִה כְּתִיב. (שמואל ב יב) גַּם יִי הֶעֱבִיר
 חֲטָאתְךָ לֹא תָמוּת. דְּאֶעְפָּר תְּהוּא חוּבָא
 מִקְמִיָּה, בְּגוּן דְּלֹא יִסְתַּכַּל בִּיָּה. לְאוֹטְבָא לִיָּה. וְעַל
 דָּא אַל תִּפְּן אֶל קִשְׁי הָעָם הַזֶּה וְאַל רִשְׁעוּ וְאַל
 חֲטָאתוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְכֵן מִהֲכָא מִשְׁמַע,
 דְּכְתִיב, (ירמיה ב) נִכְתָּם עֲוֹנְךָ לְפָנַי.

רַבִּי יוֹסִי זְעִירָא, עָאֵל קָמִיָּה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן יוֹמָא
 חַד, אֲשֶׁכְּחִיָּה דְּהוּה יְתִיב וְקָאֲרִי, כְּתִיב, (בראשית
 א) וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתְּ עִמָּדִי הִיא נְתָנָה
 לִי מִן הָעֵץ וְאוֹכֵל. מִשְׁמַע דְּאָדָם וְחִוָּה כְּחָדָא
 אֲתַבְּרִיאוּ, וּבְגוּפָא חָדָא. דְּכְתִיב אֲשֶׁר נָתַתְּ עִמָּדִי,
 וְלֹא כְתִיב אֲשֶׁר נָתַתְּ לִי, אָמַר לִיָּה, אִי הָכֵי,
 וְהַכְּתִיב (שמואל א א) אֲנִי הָאִשָּׁה הַנִּצְּבֶת עִמָּכָה בְּזָה.
 וְלֹא כְתִיב הַנִּצְּבֶת לְפָנֶיךָ. אָמַר לִיָּה, אִי כְתִיב

לשון הקודש

רַבִּי יוֹסִי הִקְטָן נִכְנַס לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן
 יוֹם אַחַד, מִצָּא אוֹתוֹ שְׁהִיָּה יוֹשֵׁב וְקוֹרָא,
 כְּתוּב (בראשית ב) וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר
 נָתַתָּה עִמָּדִי הִיא נְתָנָה לִי מִן הָעֵץ וְאוֹכֵל.
 מִשְׁמַע שְׁאָדָם וְחִוָּה נִבְרָאוּ כְּאַחַד וּבְגוּפָא
 אַחַד, שְׁכְּתוּב אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי, וְלֹא
 כְּתוּב אֲשֶׁר נָתַתְּ לִי. אָמַר לוֹ, אִם כֹּה,
 וְהָרִי כְּתוּב (שמואל א א) אֲנִי הָאִשָּׁה הַנִּצְּבֶת
 עִמָּכָה בְּזָה, וְלֹא כְּתוּב הַנִּצְּבֶת לְפָנֶיךָ.

מִכַּעַם בְּגִיּוֹ וּבְנִתְיוֹ. מַה זֶה וַיִּרְא? אוֹתוֹ
 שְׁעוּמַד לְפָנָיו.

שָׁב בְּתִשׁוּבָה – מַה כְּתוּב? (שמואל ב-יב) גַּם
 ה' הֶעֱבִיר חֲטָאתְךָ לֹא תָמוּת. שְׁהֶעֱבִיר
 אוֹתוֹ חֲטָא מִלְּפָנָיו בְּדִי שְׁלֵא יִסְתַּכַּל
 בּוֹ, לְהִיטִיב לוֹ. וְעַל כֵּן, אַל תִּפְּן אֶל קִשְׁי
 הָעָם הַזֶּה וְאַל רִשְׁעוּ וְאַל חֲטָאתוּ. אָמַר
 רַבִּי יוֹסִי, וְכֵן מִכָּאֵן מִשְׁמַע, שְׁכְּתוּב (ירמיה
 ב) נִכְתָּם עֲוֹנְךָ לְפָנַי.

הַנְּתַנֶּת עִמָּךְ, הָוָה אֱמִינָא הָכִי, בְּדַכְתִּיב אֲשֶׁר נְתַתָּ
עִמָּדִי, אֲבָל הַנְּצַבְתָּ בְּתִיב.

אָמַר לִיָּהּ, וְהָא כְּתִיב (בראשית ב) וַיֹּאמֶר יי' אֱלֹהִים
לֹא טוֹב הֵיזֶת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר
כְּנֶגְדּוֹ. אֶעֱשֶׂה לוֹ הַשְּׂתָא. אָמַר לִיָּהּ הָכִי הוּא וְדָאִי,
דְּאָדָם לְבַדּוֹ הָוָה, דְּלֹא הָוָה לִיָּהּ סְמָךְ מִנוֹקְבֵיהּ,
בְּגִין דְּהִזֶת בְּסִטְרוֹי כְּמָה דְּאֹקִימָנָא. וּמָה דְּאָמַר
אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר, הָכִי הוּא, דְּלֹא כְּתִיב אֲבָרָא לוֹ
עֵזֶר, בְּגִין דְּכְתִיב, (בראשית ה) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאם. אֲבָל
אֶעֱשֶׂה כְּתִיב. וּמָהוּ אֶעֱשֶׂה. אַתְקֵן. מִשְׁמַע דְּקוּדְשָׁא
בְּרוּךְ הוּא נְטִיל לָהּ מִסִּטְרוֹי, וְתַקֵּין לָהּ בְּתַקּוּנָא,
וְאִיתִי לָהּ קַמִּיָּהּ. וּבְדִין אֲשַׁתְּמַשׁ אָדָם בְּאַנְתְּתִיָּהּ,
וְהָוָה לִיָּהּ סְמָךְ.

לשון הקודש

בצדו כפי שבארנו. ומה שאמר אעשה
לו עזר - כך הוא, שלא כתוב אברא לו
עזר, משום שכתוב (שם ה) זכר ונקבה
בראם. אבל כתוב אעשה. ומה הוא
אעשה? אתקן. משמע שהקדוש ברוך
הוא נטל אותה מצדו, ותקן אותה
בתקון, והביא אותה לפניו. ואז השתמש
אדם באשתו, והיה לו סמך.

אמר לו, אם כתוב הנתנת עמך - היתני
אומר כך, כמו שכתוב אשר נתתה
עמדי, אבל הנצבת כתוב.

אמר לו, והרי כתוב (בראשית ב) ויאמר ה'
אלהים לא טוב היות האדם לבדו אעשה
לו עזר כנגדו. אעשה לו עכשיו. אמר לו,
כך הוא ודאי, שאדם היה לבדו, שלא
היה לו סמך מנזקתו, משום שהיתה

וְתַנִּינָן, שְׁפִירוֹ דְאָדָם קְדִתִירָא דְקִיטְרָא עֲלָאָה,
 מְזִיטְרָא דְנִהְרָא. שְׁפִירוֹ דְחֹהָ, דְלֹא הוּוּ
 וּבְלִין כָּל בְּרִיין לְאַסְתְּכְּלָא בָּהּ. וְאַפִּילוּ אָדָם לֹא
 הָוָה אֲסְתְּכַל בָּהּ, עַד הָהוּא זְמַנָּא דְחָאבוּ,
 וְאַעֲדִיאַת (ס"א וְאַזְעִירַת) שְׁפִירוֹ דְלֶהוֹן. כִּדִּין אֲסְתְּכַל
 בָּהּ אָדָם, וְאַשְׁתְּמוּדַע בָּהּ לְשִׁמְשָׁא בָּהּ. הָדָא הוּוּ
 דְכֻתִּיב, (בראשית ד) וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ. וַיֵּדַע:
 כֻּלָּא. וַיֵּדַע: בְּתִשְׁמִישׁ. וַיֵּדַע: דְאַשְׁתְּמוּדַע בָּהּ
 וְאַסְתְּכַל בָּהּ.

וְתַנִּינָן, אָסִיר לִיהּ לְפַר נָשׁ לְאַסְתְּכְּלָא בְּשְׁפִירוֹ
 דְאַנְתְּתָא, בְּגִין דְלֹא יִיתִי בְּהִרְהוּרָא
 בִּישָׂא, וַיִּתְעַקֵּר (דף 9"ד ע"א) לְמַלְּחָה אַחֲרָא. וְכֹךְ הָוָה רַבִּי
 שְׁמַעוֹן עֶבֶד, כִּד הָוָה אָזִיל בְּמַתָּא, וְהוּוּ תְּחַבְרִיא
 אֲזִלִּין אֲבַתְרִיהּ, וְחָמָא לְאַיְנֵתוֹ שְׁפִירָאן, מְאִיד
 עֵינֵיהּ, וְהָוָה אָמַר לְחַבְרִיאַל אַל תִּפְנּוּ.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

כֻּלָּל. וַיֵּדַע - בְּתִשְׁמִישׁ. וַיֵּדַע - שְׁהַכִּיר
 בָּהּ וְהִסְתְּכַל בָּהּ.
 וְשִׁנְיָנָהּ, אָסוּר לוֹ לְאָדָם לְהִסְתְּכַל
 בְּנִפְיָהּ שֶׁל אִשָּׁה, כִּדִּי שְׁלֹא יבֹא לְהִרְהוּר
 רַע, וַיִּעֲקֹר לְדַבָּר אַחֲרֵי. וְכֹךְ הָיָה רַבִּי
 שְׁמַעוֹן עוֹשֶׂה - כְּשֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בְּעִיר וְהָיוּ
 הַחֲבֵרִים הוֹלְכִים אַחֲרָיו וְרָאָה נְשִׁים
 יְפוֹת, הִשְׁפִּיל אֶת עֵינָיו, וְהָיָה אוֹמֵר

וְשִׁנְיָנָהּ, יָפִיז שֶׁל אָדָם כִּסָּא שֶׁל הַקִּשְׁר
 הָעֲלִיּוֹן, מִהִזְהַר הַמַּאִיר. יָפִיזָה שֶׁל חוּהָ,
 שְׁלֹא הָיוּ יְכוּלִים כָּל הַבְּרִיּוֹת לְהִסְתְּכַל
 בָּהּ. וְאַפִּילוּ אָדָם הִרְאִישׁוֹן לֹא הָיָה
 מִסְתְּכַל בָּהּ, עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁחָמָא,
 וְהוֹסֵר (הַקִּשְׁר) הַיָּפִי שְׁלָהֶם. אִזּוֹ הִסְתְּכַל בָּהּ
 אָדָם וְהַכִּיר בָּהּ לְשִׁמְשׁ עִמָּה. זֶהוּ שְׁכֻתוֹב
 (שם ד) וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ. וַיֵּדַע -

**וְכָל מָאן דִּי־סִתְפַל בְּשִׁפּוּרֵי דְאַנְתָּתָא בְּיַמְמָא, אָתִי
 לְהִרְהוּרֵי בְּלִילְיָא. וְאִי סָלִיק תְּהוּא הִרְהוּרָא
 בִּישָׂא עֲלֵיָה, אַעְבָּר מְשׁוּם וְאֵלֵהִי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ
 לָכֶם. תּוּ, אִי שְׂמִישׁ בְּאַנְתָּתִיָּה בְּזַמְנָא דְסָלִיק בֵּיהּ
 תְּהוּא הִרְהוּרָא בִּישָׂא, אֵינּוּן בְּנִין דְּאוּלִּידוּ אֵלֵהִי
 מִסְכָּה אֶקְרוּן. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ויקרא יט) אַל תִּפְּנוּ אֶל
 הָאֱלִילִים וְאֵלֵהִי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם. רַבִּי אֲבָא
 אָמַר, אֶסִּיר לִיהּ לְפָר נָשׁ לְאַסְתְּפְּלָא בְּאֱלִילֵי
 עֲבוּדָה זָרָה, וּבְנַשֵׁי דְעַמּוּן, וְלֹא לְאַתְהֵנְיָא מְנִיָּהוּ.
 וְלֹא לְאַתְרַפָּאָה בְּהוּ, דְּאֶסִּיר לִיהּ לְפָר נָשׁ
 לְאַסְתְּפְּלָא בְּאַתְרֵי דְלֹא אַעֲטְרִיד.**

**רַבִּי אֲבָא פָּתַח, (תהלים 99) פְּנִיה אֵלַי וְחַנּוּנִי תִּנֶּה עֵינֶךָ
 לְעַבְדֶּךָ, פְּנִיה אֵלַי וְחַנּוּנִי, וְכִי לֹא הָוָה לִיָּה
 לְקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא בְּעֵלְמָא שִׁפּוּרָא כְּדוּד, דְּאִיָּהוּ**

 לשון הקודש

לחברים: אל תפנו.

האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם.
 רבי אבא אמר, אסור לו לאדם
 להסתפל באלילי עבודה זרה, ובנשות
 העמים, ולא להנות מהן, ולא להתרפא
 בהן. שאסור לו לאדם להסתפל במקום
 שלא צריך.

**רַבִּי אֲבָא פָּתַח, (תהלים 99) פְּנִיה אֵלַי וְחַנּוּנִי
 תִּנֶּה עֵינֶךָ לְעַבְדֶּךָ. פְּנִיה אֵלַי וְחַנּוּנִי, וְכִי לֹא**

וְכָל מִי שֶׁמִּסְתַּפֵּל בְּיַמֵּי שֶׁל אִשָּׁה בַּיּוֹם,
 בָּא לְהִרְהוּרֵי בְּלִילְיָה. וְאִם עוֹלָה אוֹתוֹ
 הִרְהוּרֵי רַע עָלָיו, עוֹבֵר מְשׁוּם וְאֵלֵהִי
 מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם. וְעוֹד, אִם שְׂמִישׁ
 עִם אִשְׁתּוֹ בְּזַמַּן שֶׁעוֹלָה בּוֹ אוֹתוֹ הִרְהוּרֵי
 הָרַע, אוֹתָם בְּנִים שְׂמוּלִידִים נִקְרְאִים
 אֵלֵהִי מִסְכָּה. וְעַל זֶה כְּתוּב אֶל תִּפְּנוּ אֶל

אָמַר פְּנֵה אֵלַי וְחַנְּנֵי. אֵלֶּא הִכִּי תַנִּינָן, דְּדוּד אַחְרָא
 אִית לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהוּא מְמַנָּא עַל כְּמָה
 אוּכְלוּסִין עֲלָאִין וּמִשְׁרַיִין. וְכַד פְּעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא לְרַחֲמָא עַל עֲלָמָא, אִסְתַּכַּל בְּהַאי דְדוּד, וְנִהִיר
 לִיה אַנְפִּין, וְהוּא נִהִיר לְעֲלָמִין, וְחַיִּים עֲלָמָא.

וּשְׁפִירוּ דְהַאי דְדוּד, נִהִיר לְעֲלָמִין כְּלָהוּ, רִישִׁיה
 גּוּלְגַלְתָּא דְדַהֲבָא, אִתְרַקִּימַת בְּשַׁבְעָה
 תְּכַשִׁיטֵי זִינִין דְדַהֲבָא. וְהָא אוּקְמוּתָהּ. וְחַבִּיבוּתָא
 דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקַבְּלִיה, וּמִסְגִּיאוֹת רַחֲמֵימוֹתָא
 דִּילִיה גַּבִּיה, אָמַר לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּיהִיֶּדֶר
 עֵינֵי לְקַבְּלִיה, וְיִסְתַּכַּל בֵּיה. בְּגִין דְאֵינּוֹן שְׁפִירוֹן
 בְּכָלֵא, כְּמָה דְאֵת אָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ו') הָסְפִי עֵינֶיךָ
 מִנְּגִדִי וְגו'. הָסְפִי עֵינֶיךָ מִנְּגִדִי דְבִשְׁעַתָּא דְאֵלִין
 עֵינִין מִסְתַּכְּלִין בֵּיה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּדִין

לְשׁוֹן הַקְּדוּשָׁה

הַעֲלָמוֹת, רֵאשׁוּ גְלַגְלַת זְהַב שְׁנַרְקָמָה
 בְּשַׁבְעָה תְּכַשִׁיטֵי מִינִים שֶׁל זָהָב, וְהָרִי
 פְּרָשׁוּתָהּ. וְחַבִּיבוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 כְּנִגְדוֹ, וּמִרְבּ אַהֲבָתוֹ אֵלָיו אָמַר לְקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא שִׁיחֲזִיר עֵינָיו כְּנִגְדוֹ וְיִסְתַּכַּל
 בּוֹ, מִשׁוּם שֶׁהֵם זָפִים בְּכָל, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר
 (שִׁיר ו') הָסְפִי עֵינֶיךָ מִנְּגִדִי וְגו'. הָסְפִי עֵינֶיךָ
 מִנְּגִדִי, שֶׁבְּשַׁבְעָה שְׁהָעֵינִים הִלְלוּ
 מִסְתַּכְּלוֹת בּוֹ בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִזּוֹ

הָיָה לוֹ לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם יָפָה
 כְּדוּד, שֶׁהוּא אוֹמֵר פְּנֵה אֵלַי וְחַנְּנֵי? אֵלֶּא
 כִּךְ שְׁנִינְגוּ, דְּדוּד אַחַר יֵשׁ לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, וְהוּא מְמַנָּה עַל כְּמָה אוּכְלוּסִים
 עֲלִיוֹנִים וּמַחְנוֹת. וּבְשִׁרְוֹצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְרַחֵם עַל הָעוֹלָם, מִסְתַּכַּל כְּדוּד
 הַזֶּה, וּמֵאִיר לוֹ פְּנִים, וְהוּא מֵאִיר
 לְעוֹלָמוֹת וְחָם עַל הָעוֹלָם.
 וְיָפִינוּ שֶׁל הַדּוּד הַזֶּה מֵאִיר לְכָל

מִתְעַרְוִין בְּלִבֵּיהֶם קִסְטִין וְבִלְסִטְרָאִי, בְּרַחֲמֵימוֹתָא
 עֲלָאָה, וּבִסְגִיאוֹת שְׁלֵהוּבִיתָא דְרַחֲמֵימוֹ עֲלָאָה לְגַבִּיהֵא,
 אָמַר הַסְּבִי עֵינִיד מְנַגְדִּי, אֶסְתֵּר עֵינִיד לְסִטְרָא אַחְרָא
 מְנִי, דְּאֵינוֹן מוֹקְדִין לִי בְּשְׁלֵהוּבֵי רַחֲמֵימוֹתָא. וְעַל
 דָּא כְּתִיב בֵּיהּ בְּדוֹד, (שמואל א טז) וְהוּא אֲדַמּוּנִי עִם
 יָפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רְאִי. וּבְגִין הַהוּא דְדוֹד עֲלָאָה
 שְׁפִירָא, רַחֲמֵימָנָא וְתִיאֻבְתָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא
 לְאַדְבָּקָא בֵּיהּ. אָמַר דְדוֹד פְּנֵה אֵלַי וְחַנּוּנִי.

בְּגוֹזְנָא דָּא, (בראשית כז) וַיֹּאמֶר רְאֵה רִיחַ בְּנֵי בְרִית
 שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרַכּוּ יי'. מִשְׁמַע דְּעָאֵל עֲמִיה
 עִם יַעֲקֹב גִּנְתָּא דְעַדְוִן, דְּאִיהוּ שְׂדֵה דְתַפּוּחִין
 קַדִּישִׁין. וְכִי הִיד יָכִיל גִּנְתָּא דְעַדְוִן לְאַעְלָא עֲמִיה,
 דְהָא גִנְתָּא דְעַדְוִן כְּמָה רַב הוּא בְּפוּתִיא וּבְאַרְכָּא.
 כְּמָה זִינִין דְבִיתִין עֲלָאִין קַדִּישִׁין, דְרַגִּין עַל דְרַגִּין,
 מְדוּרִין עַל מְדוּרִין אֵית תַּמָּן.

לשון הקודש

שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַדְּבִק עִמוֹ, אָמַר
 דְדוֹד פְּנֵה אֵלַי וְחַנּוּנִי.

כְּמָה זֶה, (בראשית כז) וַיֹּאמֶר רְאֵה רִיחַ בְּנֵי
 בְרִית שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרַכּוּ ה'. מִשְׁמַע שְׁנַכְנַס
 עִם יַעֲקֹב גֵּן עַדְוִן, שֶׁהוּא שְׂדֵה הַתַּפּוּחִים
 הַקְּדוּשִׁים. וְכִי אִידָּא יָכֹול גֵּן עַדְוִן לְהַכְּנִס
 עִמוֹ, שֶׁהֲרִי גֵּן עַדְוִן כְּמָה הוּא גְדוֹל בְּרַחֲב
 וּבְאַרְךָ, כְּמָה מֵינִים שֶׁל בְּתִים עֲלִיוֹנִים

מִתְעַרְוִים בְּלִבּוֹ חֲצִי בְּלִסְטְרָאוֹת
 בְּאַהֲבָה עֲלִיוֹנָה, וּמְגַדֵּל הַשְּׁלֵהֲבַת שֶׁל
 הָאַהֲבָה הַעֲלִיוֹנָה אֵלָיו, אָמַר הַסְּבִי עֵינִידָּא
 מְנַגְדִּי, סוֹבְבִי עֵינִידָּא לְעַד אַחַר מְמַנִּי,
 שֶׁהֵם שׁוֹרְפִים אוֹתִי בְּשְׁלֵהֲבוֹת אַהֲבָה.
 וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּדוֹד, (שמואל א-טז טז) וְהוּא
 אֲדַמּוּנִי עִם יָפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רְאִי. וּבְשִׁבִיל
 אוֹתוֹ דְדוֹד עֲלִיוֹן הַנָּעִה, אַהֲבַתוֹ וְתַשׁוּקְתוֹ

אֵלֶּא גִּנְתָּא אַחְרָא עֲלָאָה קְדִישָׁא אִית לִיה
 לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהָהוּא גִּנְתָּא
 רְחִימוּתָא דִּילִיה, וְאַתְדַּבֵּק בֵּיה, וְלֹא אֶתְנַטִּיר אֵלֶּא
 לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּי, דְּהוּא עָיִל בֵּיה. וְדָא
 אַחֲסִין קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַשְׁתַּכַּחא תְּדִיר עֲמַחוּן
 דְּצַדִּיקָיָא. וְכָל שַׁבּוֹן לְאַשְׁתַּכַּחא בֵּיה בְּיַעֲקֹב, וְדָא
 זְמַן לִיה קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲלָאָה עֲמִיה
 לְסִייעָא לִיה.

כְּגֻוְנָא דָּא, (בראשית כח) אֲנִי יי' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
 אָבִיךָ וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב הָאָרֶץ וְגו'. תַּנּוּ,
 מְלַמֵּד שְׁנֵתְקַפְּלָה לוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכִי אֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי ד' מֵאוֹת פְּרָסָה עַל ד' מֵאוֹת
 פְּרָסָה, הֵיךְ אֶתְעַקְרַת מֵאַתְרָהּ, וְיִתְבַּא תְּחֻזָּתָי.
 אֵלֶּא אֶרֶץ אַחְרָא עֲלָאָה קְדִישָׁא אִית לְקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֶקְרִי. וְהִיא תְּחֻזָּת

 לשון הקודש

קְדוּשִׁים, דְּרַגּוֹת עַל דְּרַגּוֹת, מְדוּרִים עַל
 מְדוּרִים יֵשׁ שָׁם?
 אֵלֶּא גַּן אַחַר עֲלוּן קְדוּשׁ יֵשׁ לְקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, וְאוֹתוֹ הַגֵּן הוּא אֶתְבַּתוּ,
 וְנִדְבַק בּוֹ, וְאִינוּ שְׁמוֹר אֵלֶּא לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְבִדּוּ, שְׂהוּא נִכְנָס בּוֹ. וְזֶה הוֹרִישׁ
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַמְצִיא תְּמִיד עִם
 הַצַּדִּיקִים, וְכָל שַׁבּוֹן לְהַמְצִיא בּוֹ עִם יַעֲקֹב,

וְזֶה מֵה שְׁזַמֵּן לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהַכְנִס עִמּוֹ לְסִיעָא לוֹ.
 כְּמוֹ כֵּן, (שם כח) אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
 אָבִיךָ וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב הָאָרֶץ וְגו'. שְׁנִינּוּ,
 מְלַמֵּד שְׁנֵתְקַפְּלָה לוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכִי
 אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שְׂהִיא אַרְבַּע מֵאוֹת פְּרָסָה
 עַל אַרְבַּע מֵאוֹת פְּרָסָה, אֵיךְ נַעֲקְרָה
 מִמְּקוֹמָהּ וְיִשְׁבַּח תְּחֻזָּתָי? אֵלֶּא אֶרֶץ

דְּרָגָא דִּיעֲקֹב דְּקָאִים עָלֶיהָ, וְאַחֲסִין לָהּ קְדָשָׁא
 בְּרִידָא הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּגִין רְחִימוּתָא דְלַהוֹן,
 לְדִירָא עִמְהוֹן, וְלְדַבְּרָא לַהוֹן, וְלֹאֲנַנָּא לַהוֹן
 מִכְּלָא, וְאַקְרִי אֶרֶץ תִּיִּים.

תָּא חַזִּי, אָסִיר לִיה לְבַר נָשׁ, לְאַסְתַּכְּלָא בְּאַתְר
 דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא מָאִים בֵּיה, וְרְחִיקָא בֵּיה
 נַפְשִׁיהָ. וּמַה בְּמַה דְּרָחִים קְדָשָׁא בְּרִידָא הוּא, אָסִיר
 לְאַסְתַּכְּלָא בֵּיה, בְּמַה דְּרָחִיק עַל אַחַת פְּמַה וּכְמַה.
 דְּתָא חַזִּי, אָסִיר לִיה לְבַר נָשׁ לְאַסְתַּכְּלָא בְּקִשְׁתָּא,
 בְּגִין דְּאִיהוּ חִיזוּ דְּדִיּוּקְנָא עֲלָאָה. אָסִיר לִיה לְבַר
 נָשׁ לְאַסְתַּכְּלָא בְּאַת קִיּוּמָא דִּילִיָּה, בְּגִין דְּהוּא
 רַמְזוּ לְצַדִּיקָא דְּעֲלֻמָּא. אָסִיר לִיה לְבַר נָשׁ
 לְאַסְתַּכְּלָא, בְּאַעֲבָעוֹן דְּכַהֲנִי, בְּשַׁעֲתָא דְּפָרְסִי
 יְדִיָּהוּ, בְּגִין דְּתַמּוֹן שְׂרִיא יְקָרָא דְּמִלְפָּא עֲלָאָה.

לשון הקודש

הקדוש ברוד הוא אסור להסתכל בו -
 במה שרחוק על אחת במה וכמה. שפא
 ראה, אסור לו לאדם להסתכל בקשת,
 משום שהיא מראה של דיוקן עליון.
 אסור לו לאדם להסתכל באות הברית
 שלו, משום שהוא רומז לצדיק של
 עולם. אסור לו לאדם להסתכל
 באעבעות הכהנים בשעה שפורשים
 ידיהם, משום ששם שרוי כבוד המלך

אחרת עליונה קדושה יש לקדוש ברוד
 הוא, ונקראת ארץ ישראל. והיא תחת
 דרגת יעקב שעומד עליה, והוריש אותה
 הקדוש ברוד הוא לישראל בשביל
 אהבתם, לדור עמם ולהנהיג אותם ולהגן
 עליהם מהכל, ונקראת ארץ תיִים.

בא ראה, אסור לו לאדם להסתכל
 במקום שהקדוש ברוד הוא מואם בו
 ונפשו רחוקה ממנו. ומה במה שאוהב

וַיֹּמַר בְּאַתֶּר קְדִישָׁא עֲלָאָה אָסִיר (דף פ"ד)
 לְאַסְתַּכְּלָא, בְּאַתֶּר מְסַאבָּא רְחִיקָא לָא כָּל שְׂפִין. (ב"ב)
 בְּגִינֵי כֵךְ, אֵל תִּפְנֹנוּ אֵל הָאֱלִילִים. רַבִּי יַעֲזֶק אָמַר,
 וַיֹּמַר לְאַסְתַּכְּלָא בְּהוּ אָסִיר, לְמַפְלַח לְהוּ, אוּ
 לְמַעַבְדַּד לְהוּ, עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה.

וּבְגִינֵי כֵךְ, אֵל תִּפְנֹנוּ אֵל הָאֱלִילִים. הֲכָא אַתָּא
 לְאַזְהָרָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּקַדְמֵיתָא.
 לְקַבִּיל (שמות כ) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי.
 וְאֵלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשֶׂנוּ לָכֶם, לְקַבִּיל לֹא תַעֲשֶׂה
 לְךָ פֶסֶל אֲנִי יי' אֱלֹהֵיכֶם. לְקַבִּיל אֲנִי יי' אֱלֹהֶיךָ,
 אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ. לְקַבֵּל כִּפְדֹת אֶת אֲבִיךָ וְאֶת
 אֲמִידָךְ. וְאֶת שִׁבְתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ, זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת
 לְקַדְּשׁוֹ. לֹא תִשְׁבְּעוּ בִשְׁמִי לְשָׁקֵר. לֹא תִשָּׂא אֶת
 שֵׁם יי' אֱלֹהֶיךָ לְשׂוֹא. לֹא תִגְנוּבוּ, לֹא תִגְנוּבוּ. וְלֹא

לשון הקודש

על פְּנֵי. וְאֵלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשֶׂנוּ לָכֶם, בְּגִינֵי לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. בְּגִינֵי אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ - אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ. בְּגִינֵי כִפְדֹת אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אֲמִידָךְ - וְאֶת שִׁבְתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ, זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. לֹא תִשְׁבְּעוּ בִשְׁמִי לְשָׁקֵר - לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׂוֹא. לֹא תִגְנוּבוּ. וְלֹא תִגְנוּבוּ. וְלֹא תִכְחֲשׂוּ - וְלֹא תִשְׁקְרוּ אִישׁ

הַעֲלִיזוֹן. וַיֹּמַר בְּמַקּוֹם קְדוּשׁ עֲלִיזוֹן אָסִיר לְהַסְתַּכְּלָא - בְּמַקּוֹם טַמָּא רְחוֹק לֹא כָּל שְׂפִין. מִשׁוֹם כֵּךְ, אֵל תִּפְנֹנוּ אֵל הָאֱלִילִים. רַבִּי יַעֲזֶק אָמַר, וַיֹּמַר לְהַסְתַּכְּלָא בְּהֵם אָסִיר - לְעַבְדֹת אוֹתָם אוּ לְעִשׂוֹת אוֹתָם עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה.

וּבְמִשׁוֹם כֵּךְ, אֵל תִּפְנֹנוּ אֵל הָאֱלִילִים. כֵּן בָּא לְהַזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל כְּבְרָאשׁוֹנָה, בְּגִינֵי (שמות כ) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים

תְּבַחֲשׁוּ, וְלֹא תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ. לֹא תַעֲנֶה
 בְּרַעַף עַד שֶׁקָּר. מוֹת יוֹמַת הַנּוֹאֵף וְהַנּוֹאֶפֶת, לֹא
 תִנְאָף. לֹא תַעֲמֹד עַל דַּם רַעַף, לֹא תִרְצֶחַ. וְהָא
 אוֹקְמוּתָהּ, וְעַל דָּא כְּלָלָא דְאוּרֵייתָא, בְּפִרְשָׁתָא דָּא.
 אָמַר רַבִּי חֵיִיא, בְּקַדְמֵיתָא, אָנְכִי יי' אֱלֹהֶיךָ. זְכוֹר
 אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. לֹא תִשָּׂא. לֹא תִרְצֶחַ. לֹא
 תִנְאָף. לֹא תִגְנוֹב. בְּלִישָׁנָא יְחִידָאִי. וְהִכָּא, אֲנִי יי'
 אֱלֹהֵיכֶם. אִישׁ אָמוּ וְאָכִיּוּ תִירָאוּ, וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי
 תִּשְׁמְרוּ. אֵל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלֹהִים. בְּלִישָׁנָא דְסַנְיָאִין.
 אֵלָּא תָא חַזִּי, מִיּוֹמָא דְהוּוּ יִשְׂרָאֵל שְׂכִיחִין בְּעֵלְמָא,
 לֹא אִשְׁתַּכְּחוּ קָמִי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּלִבָּא חַד,
 וּבְרַעוּתָא חַדָּא, בְּמַה בְּהֵוָא יוֹמָא דְקִיּוּמוֹ בְּטוֹרָא
 דְסַנְיָא. וְעַל דָּא כְּלָלָא אֶתְמַר בְּלִשׁוֹן יְחִידָאִי. לְבַתָּר
 בְּלִישָׁנָא דְסַנְיָאִין, דִּהָא לֹא אִשְׁתַּכְּחוּ כָּל כֶּף
 בְּהֵוָא רַעוּתָא.

לשון הקודש

וְאָכִיּוּ תִירָאוּ, וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ. אֵל
 תִּפְנוּ אֶל הָאֱלֹהִים. בְּלִשׁוֹן רַבִּים. אֵלָּא
 בַּא רְאֵה, מִיּוֹם שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְעוּזִים
 בְּעוֹלָם, לֹא נִמְצְאוּ לִפְנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּלִב אֶחָד וּבְרַעוּן אֶחָד כְּמוֹ בְּאוֹתוֹ
 יוֹם שֶׁעָמְדוּ בְּהַר סִינַי, וְעַל כֵּן הִכָּל נֶאֱמַר
 בְּלִשׁוֹן יְחִיד. אַחַר בְּלִשׁוֹן רַבִּים, שֶׁהָרִי
 לֹא נִמְצְאוּ כָּל כֶּף בְּאוֹתוֹ הַרְעוּן.

בְּעַמִּיתוֹ, לֹא תַעֲנֶה בְּרַעַף עַד שֶׁקָּר. מוֹת
 יוֹמַת הַנּוֹאֵף וְהַנּוֹאֶפֶת – לֹא תִנְאָף. לֹא
 תַעֲמֹד עַל דַּם רַעַף – לֹא תִרְצֶחַ. וְהָרִי
 פְּרֻשׁוֹהִי, וְעַל כֵּן כְּלָל הַתּוֹרָה בְּפִרְשָׁהּ הוּוּ.
 אָמַר רַבִּי חֵיִיא, בְּרַאשׁוֹנָה – אָנְכִי הוּ'
 אֱלֹהֶיךָ. זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. לֹא תִשָּׂא.
 לֹא תִרְצֶחַ. לֹא תִנְאָף. לֹא תִגְנוֹב. בְּלִשׁוֹן
 יְחִיד. וְכֵּן – אֲנִי הוּ' אֱלֹהֵיכֶם. אִישׁ אָמוּ

רַבִּי אֶלְעָזָר הָוָה אָזִיל לְמַחְמֵי לְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי
שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא חָמוּי, וְהוּוּ עֲמִיּה רַבִּי חֵיָּא
וְרַבִּי יוֹסִי, בְּדַ מָטוּ חַד בִּי חֶקֶל, יִתְבוּ תַחֲזוֹת אֵילָנָא
חָדָא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל חַד לִימָא מְלָה
דְּאוּרֵייתָא. פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (הושע יג) וְאַנְכִי יִי'
אֱלֹהֶיךָ מֵאַרְצֵי מִצְרַיִם וְאֱלֹהִים זִוְלַתִּי לֹא תִדְעַ. לֹא
כָּתִיב אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאַרְצֵי מִצְרַיִם, אֲלֵא אָנְכִי יִי'
אֱלֹהֶיךָ מֵאַרְצֵי מִצְרַיִם, וְכִי מֵאַרְצֵי מִצְרַיִם הָוָה לְהוּ
מְלָנָא, וְלֹא מִקְדָּמַת דְּנָא, וְהָא כָּתִיב (בראשית לה)
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו הַסִּירוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנֹּכַח אֲשֶׁר
בְּתוֹכְכֶם. וְכָתִיב (בראשית לה) וְנִקְוֹמָה וְנַעֲלָה בֵּית אֵל,
וְאֵת אִמְרַת מֵאַרְצֵי מִצְרַיִם.

אֲלֵא, מִן יוֹמָא דְחַוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּעֵלְמָא, לֹא
אֲשֶׁתְּמוּדְעוּ יְקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

מִצְרַיִם, אֲלֵא אָנְכִי ה' אֱלֹהֶיךָ מֵאַרְצֵי
 מִצְרַיִם. וְכִי מֵאַרְצֵי מִצְרַיִם הָיָה לְהֵם
 לְמֶלֶךְ, וְלֹא מִקְדָּם לְבָנִי? וְהָרִי בְּתוֹב
 (בראשית לה) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו הַסִּירוּ אֶת
 אֱלֹהֵי הַנֹּכַח אֲשֶׁר בְּתוֹכְכֶם, וְכָתוּב
 וְנִקְוֹמָה וְנַעֲלָה בֵּית אֵל, וְאֵתְהָ אִמְרַת
 מֵאַרְצֵי מִצְרַיִם!
אֲלֵא, מִיּוֹם שְׁחֵיו יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם, לֹא

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ לְרֵאוֹת אֶת רַבִּי
 יוֹסִי בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא חָמוּי, וְהָיוּ
 עִמּוֹ רַבִּי חֵיָּא וְרַבִּי יוֹסִי. בְּשֶׁהִגִּיעוּ לְשַׂדֵּה
 אַחַת, וַיִּשְׁבוּ תַּחַת אֵילָן אַחַד. אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, כָּל אַחַד יֹאמֶר דְּבַר תּוֹרָה. פְּתַח
 רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (הושע יג) וְאַנְכִי ה'
 אֱלֹהֶיךָ מֵאַרְצֵי מִצְרַיִם וְאֱלֹהִים זִוְלַתִּי לֹא
 תִדְעַ. לֹא כָּתוּב אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאַרְצֵי

בַּר בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם, דִּהְיוּ בְּהָהוּא פּוֹלְחָנָא קְשִׁיא,
 וְצוּחוּ לְקַבְלִיהָ, וְלֹא אֲשַׁתְּנוּ מִנִּימוּסָא דְלַהוֹן
 לְעֵלְמִין. וְתַפְּן אֲתַבְּחִינוּ אֲבַהֲתָנָא, בְּדַהֲבָא מִגּוֹ
 שְׁפַכְתָּ. (ס"א כְּהַתּוּבָא דְדַהֲבָא מִגּוֹ טַפְסָא) וְעוֹד, דִּהְיוּ תַּמָּאן
 בְּכָל יוֹמָא, בְּמָה חֲרָשִׁין, בְּמָה זִינִין בִּישִׁין, לְאַטְעָאָה
 לֹון לְבָנֵי נְשָׂא, וְלֹא סָטוּ כְּאַרְחָא לִימִינָא
 וְלִשְׂמָאלָא. וְאַף עַל גַּב דְּלֹא הָווּ יַדְעֵי כָּל כְּדָ
 בִּיקְרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָ הוּא, אֶלָּא הָווּ אִזְלִין בְּתַר
 נִימוּסֵי אֲבַהֲתָהוֹן.

וְלְבַתַּר, חָמוּ כְּמָה נְסִין, וְכְמָה גְבוּרָאן, וְנָטַל לֹון
 קְדָשָׁא בְּרִידָ הוּא לְפוֹלְחָנִיהָ. וּבְגִין
 דְּכִלְהוּ חָמוּ כְּמָה נְסִין וְאַתִּין בְּעֵינֵיהוֹן, וְכָל אֵינוֹן
 אָתִין וּגְבוּרָן. אָמַר וְאַנְכִי יי' אֱלֹהֶיךָ מֵאַרְצָ מִצְרַיִם.
 דִּתַּפְּן הָוָה בְּאַתְנַלְיָא יְקָרָא דִּילִיהָ. וְאַתְנַלְיָא עַלִּיִּיהוּ
 עַל יַמָּא, וְחָמוּ זִיו יְקָרָא עַלְאָה דִּילִיהָ אַפְּסִין בְּאַפְּסִין.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

עַל גַּב שְׁלֹא הָיוּ מְכִירִים כָּל כְּדָ בְּכַבוֹדוֹ
 שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֶלָּא הָיוּ הוֹלְכִים
 אַחֵר מִנְהֵגֵי אֲבוֹתֵיהֶם.

וְאַחֲרַיִךְ כְּדָ רְאוּ כְּמָה נְסִים וְכְמָה גְבוּרוֹת,
 וְלָקַח אֹתָם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעִבּוֹדָתוֹ.
 וּמִשׁוּם שֶׁכָּלֶם רְאוּ כְּמָה נְסִים וְאוֹתוֹת
 בְּעֵינֵיהֶם, וְכָל אֹתָם נְסִים וּגְבוּרוֹת, אָמַר
 וְאַנְכִי ה' אֱלֹהֶיךָ מֵאַרְצָ מִצְרַיִם. שְׁשֵׁם

הַפִּירוּ אֶת כְּבוֹד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, רַק
 בְּאַרְצָ מִצְרַיִם, שֶׁהָיוּ בְּאוֹתָהּ עִבּוֹדָה קִשָּׁה
 וְצוּחוּ כְּנַגְדּוֹ, וְלֹא שָׁנוּ מִנִּימוּסֵיהֶם
 לְעוֹלָמִים. וְשֵׁם נִבְחַנוּ הָאֲבוֹת, בְּזַהֲבָ
 מֵתוּךְ הַפְּסָלֹת (בַּהֲתוּךְ הַזָּהָב מֵתוּךְ הַשְּׁלֵחַבֶּת). וְעוֹד,
 שֶׁהָיוּ רוֹאִים בְּכָל יוֹם כְּמָה כְּשָׁפִים, כְּמָה
 מִינִים רְעִים, לְהַטְעוֹת אֶת בְּנֵי הָאָדָם,
 וְלֹא סָטוּ מִן הַדְּרֹךְ לְיָמִין וְלִשְׂמָאל. וְאַף

דְּלֹא תִימְרוּן אֱלֹהָא אַחְרָא הוּא דְמַלְיִל עִמָּנָא, אֱלֹא
 אֲנָא הוּא דְחִמִּיתוּן בְּאַרְעָא דְמַצְרַיִם, אֲנָא הוּא
 דְקָטְלָנָא סְנַאיִכוּן בְּאַרְעָא דְמַצְרַיִם. אֲנָא הוּא
 דְעַבְדְנָא כָּל אֵינוֹן עֶשֶׂר מְחָאן בְּאַרְעָא דְמַצְרַיִם.
 וּבְגִינִי כְּךָ, וְאֱלֹהִים זִוְלָתִי לֹא תִדַע, דְּלֹא תִימָא
 דְאַחְרָא הוּא, אֱלֹא אֲנָא הוּא כְּלָא.

תוּ פְתַח, (ויקרא יט) לֹא תַעֲשׂוּק אֶת רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזוּל
 לֹא תִלִּין פְּעוּלַת שְׂכִיר אֶתְךָ עַד בִּקְרָ. לֹא
 תִלִּין פְּעוּלַת שְׂכִיר אֲמַאי. אֱלֹא מִקְרָא אַחְרָא
 אֲשַׁתְּמַע, דְּכִתוּב, (דברים כד) בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא
 תָבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ כִּי עָנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא
 אֶת נַפְשׁוֹ. לֹא תָבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ, אֲזוּדָהָר דְּלֹא
 תִתְכַּנֵּשׂ בְּגִינוּי מַעְלָמָא, עַד לָא יִמְטִי זְמַנְךָ
 לְאַתְכַּנְשָׂא. כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (קהלת יב) עַד אֲשֶׁר לֹא

לשון הקודש

הוא הכל.

עוד פתח, לא תעשוק את רעך ולא תגזול
 ולא תלין פעולת שכיר עד בקר. למה לא
 תלין פעולת שכיר? אלא מכתוב אחר
 נשמע, שכתוב (דברים כד) ביומו תתן שכרו
 ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואֵלָיו
 הוא נושא את נפשו. לא תבוא עליו
 השמש, הזוהר שלא תתכנס בגללו מן
 העולם טרם יגיע זמנך להתכנס, כמו

היה כבודו בהתגלות. והתגלה עליהם
 על הים, וראו את זיו הכבוד העליון פנים
 בפנים. שלא תאמרו שאֵלֹה אחר הוא
 שדבר עמנו, אלא אני הוא שראיתם
 בארץ מצרים, אני הוא שהרגתי את
 שונאיכם בארץ מצרים, אני הוא
 שעשיתי כל אותן עשר מכות בארץ
 מצרים. ומשום כך, ואלהים זולתי לא
 תדע, שלא תאמר שאחר היה, אלא אני

תְּחַשְׁדַּךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'. מִהֲכָא אֹלִיפְנָא מְלָה אַחֲרָא,
 מָאן דְּאִשְׁלִים לְנַפְשָׁא דְּמִסְכְּנָא. אֲפִילוּ (דף ט"ז ע"ה)
 דְּמָטוּ יוֹמוֹי לְאַסְתִּלְקָא מֵעֲלָמָא, קִדְשָׁא בְּרִיךְ
 (ע"א) הוּא אִשְׁלִים לְנַפְשֵׁיהּ, וְיַהֲיִב לֵיהּ חַיִּין יְתִיר.

לֹא תִלִּין פְּעוּלַת שְׂכִיר, תָּא חַזִּי, מָאן דְּנָטִיל אַגְרָא
 דְּמִסְכְּנָא, בְּאִילוּ נָטִיל נַפְשֵׁיהּ, וְדַאנְשֵׁי בֵיתֵיהּ.
 הוּא אֲזַעֵר נַפְשֵׁיהּ, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲזַעִיר יוֹמוֹי,
 וְאֲזַעֵר נַפְשֵׁיהּ, מִהֲהוּא עָלְמָא. דִּהָא כָּל אֵינּוֹן
 הֶבְלִים דְּנַפְקִי מִפּוּמֵיהּ, כָּל תְּהוּא יוֹמָא, כְּלָחוּ
 סְלָקִין קַמֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקַיִמִין קַמֵּיהּ,
 לְבַתָּר סְלָקָא נַפְשֵׁיהּ, וְנַפְשֵׁיהּ דַּאנְשֵׁי בֵיתֵיהּ,
 וְקַיִמִין, בְּאֵינּוֹן הֶבְלִים דְּפּוּמֵיהּ. וְכִדִּין, אֲפִילוּ
 אֲתַגְזֹר עַל תְּהוּא בַר נָשׁ כַּמָּה יוֹמִין, וְכַמָּה טַבָּאן,
 כְּלָחוּ מִתְּעַקְרָאן מֵינֵיהּ, וּמִסְתַּלְקִי מֵינֵיהּ.

לשון הקודש

את ימיו ומקטנין את נפשו מאותו העולם.
 שהרי כל אותם ההבלים שיוצאים מפיו
 כל אותו היום, כלם עולים לפני הקדוש
 ברוך הוא ועומדים לפניו, אחר כך עולה
 נפשו ונפשות בני ביתו, ועומדים עם
 אותם ההבלים של פיו. ואז, אפלו נגזר
 על אותו האיש כמה ימים וכמה טובות,
 כלם נעקרים ממנו ומסתלקים ממנו.

שנאמר (קהלת יב) עד אשר לא תחשך
 השמש וגו'. מכאן למדנו דבר אחר – מי
 שמשלים לנפש העני, אפלו שהגיעו ימיו
 להסתלק מן העולם, הקדוש ברוך הוא
 משלים לנפשו ונותן לו יותר חיים.

לא תלִין פעלת שכיר. בא ראה, מי
 שנוטל את שכר העני, פאלו נטל את
 נפשו ואת של אנשי ביתו. הוא הקטין
 את נפשם – הקדוש ברוך הוא מקטין